

mgr Marcin Deutschmann
Instytut Językoznawstwa
Uniwersytet Opolski

Promotorka: dr hab. Katarzyna Molek-Kozakowska, prof. UO
Promotor pomocniczy: dr Michał Wanke

Streszczenie pracy doktorskiej pt. „Dyskursy polskiej blogosfery: Analiza strategii retorycznych wybranych internetowych komentatorów politycznych”.

Celem pracy jest przedstawienie wyników analizy strategii retorycznych używanych przez komentatorów politycznych w polskiej blogosferze, na przykładzie debaty toczonej po zamachu na prezydenta Gdańska Pawła Adamowicza, który miał miejsce 13 stycznia 2019 roku. Pierwsza część pracy obejmuje zagadnienia teoretyczne. W rozdziale pierwszym omówione zostały koncepcje sfery publicznej, deliberacji i polityczności internetowych dyskusji. Przyjęto założenie, że dyskurs polityczny w blogosferze to wytwór zbiorowy komentatorów, polegający na wyrażaniu, argumentowaniu i perswadowaniu w sposób bazujący na podobnych wartościach i ideologii. Dlatego komentatorzy reprezentujący dane stanowisko polityczne są w tej pracy nazywani zbiorczo publicznością. W rozdziale drugim, na podstawie przeglądu literatury przedmiotu dotyczącej polskich dyskursów politycznych, wyodrębnione i scharakteryzowane zostały trzy publiczności blogosfery: publiczność liberalna, odwołująca się do wartości demokracji, praw człowieka i jakości debaty publicznej; publiczność konserwatywna, odwołująca się do wartości tradycyjnych; publiczność antysystemowa, najbardziej zróżnicowana wewnątrz, bazująca na kontestacji obowiązującego porządku kulturowego, aksjologicznego, prawnego i politycznego.

Druga część pracy porusza zagadnienia metodologiczne badań własnych. Rozdział trzeci to przyczynek metodologiczny, w którym przedstawione są źródła przyjętych w pracy modeli analitycznych, czyli retoryka i krytyczna analiza dyskursu. Natomiast w rozdziale czwartym zoperacjonalizowane zostały kategorie analityczne, czyli model argumentacji praktycznej (Fairclough i Fairclough 2012), a także kategorie zaczerpnięte z historycznej analizy dyskursu (HAD) (Reisigl i Wodak 2016). Scharakteryzowany został również materiał empiryczny, który stanowią komentarze z platform Twitter (3048 komentarzy) oraz Facebook (3756 komentarzy) zakodowane w programie Atlas.ti 23.

Trzecia część rozprawy to przedstawienie wyników analizy strategii retorycznych na przykładzie debaty po zamachu na Pawła Adamowicza. W rozdziale piątym przedstawione zostały wyniki analizy w trzech obszarach tematycznych, dotyczących nienawiści i mowy nienawiści w sferze publicznej, kary dla sprawcy zabójstwa oraz upamiętnienia Pawła Adamowicza. W rozdziale szóstym opisane zostały dyskursywne procesy o charakterze metapolitycznym, czyli odpolitycznienie, upolitycznienie, mitologizacja i demitologizacja, oraz środki retoryczne służące narzucaniu odpowiadającej im reprezentacji rzeczywistości.

Wyniki pracy poszerzają stan wiedzy na temat strategii retorycznych używanych przez obywateli w toku prezentacji stanowisk politycznych w deliberacji w blogosferze. W wyniku analizy zidentyfikowane i opisane zostały typowe wzorce argumentacji oraz reprezentacji rzeczywistości politycznej, a także strategie retoryczne poszczególnych internetowych publiczności. Najważniejszym efektem tej pracy jest opisanie sposobów prezentacji poglądów publiczności antysystemowej, która kontestuje debatę prowadzoną w mediach głównego nurtu przy wykorzystaniu charakterystycznego repertuaru retorycznego.

Słowa klucze: retoryka, strategie retoryczne, argumentacja, krytyczna analiza dyskursu, blogosfera.